بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان

هەرێمی کوردستانی عێراق

سەرۆکایەتی هەرێم

سەرۆك

بەناوی گەلەوە

بڕیار

ژمارە (٢٩) ساڵی ٢٠٠٨

یاسای دەزگای فرۆکەخانەکانی شارستانی هەرێمی کوردستان ـ عێراق

بە پێی بڕگەی (١) ی ماددەی (١٠) ی یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٥ ی هەموارکراو و بە پاڵپشتی ئەو یاساکارییەی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستان – عێراق کردویەتی لە خولی دووەمی دانیشتنی ژمارە (٢٢) لە ٣ /٢٠٠٨/١٢ بڕیارماندا بە دەرکردنی:

یاسای ژمارە (١٨)ی ساڵی ٢٠٠٨

یاسای دەزگای فرۆکەخانەکانی شارستانی هەرێمی کوردستان ـ عێراق

دەروازەی یەکەم

حوکمەگشتییەکان

بەشی یەکەم

(پێناسەکان)

ماددەی یەکەم:

مەبەست لەم وشەو دەستەواژانەی خوارەوە ماناکانی بەرامبەریانە بۆ مەبەستی ئەم یاسایە:-

یەکەم: هەرێم: هەرێمی کوردستانی –عێراق.

دووەم: ئەنجومەنی وەزیران: ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان ـ عێراق.

سێیەم: وەزارەت: وەزارەتی گواستنەوە لە هەرێمی کوردستان ـ عێراق.

چوارەم: وەزیر: وەزیری گواستنەوە لە هەرێمی کوردستانی ـ عێراق.

پێنجەم: دەزگا: دەسەڵاتی فڕۆکەخانەکانی شارستانی لە هەرێمی کوردستانی ـ عێراق.

شەشەم: ئەنجومەن: ئەنجومەنی کارگێڕی دەزگا.

حەوتەم: سەرۆکی دەزگا: سەرۆکی دەزگای فڕۆکەخانەکانی شارستانی هەرێمی کوردستانی ـ عێراق.

هەشتەم: نەخشەسازی بنچینەیی فڕۆکەخانە: نەخشەسازیو هێلکاریەکانی ئاکارە بنچینەییەکانی فڕۆکەخانەو پاشکۆکانی پێش دامەزراندنو پاش دامەزراندنیو فراوانکردنی ئایندەی.

نۆیەم: بەکارخەری فڕۆکەخانە: هەر کەسێکی سروشتی یان مەعنەوی، فڕۆکەخانەکە یان بەشێکی دەخاتەکار.

دەیەم: وەبەرهێنەری فڕۆکەخانە: کەسێکی سروشتی یان مەعنەوی کە فڕۆکەخانەکە وەبەردەهێنیو بەڕێوەی دەبات چ خودی خۆی یان بەهۆی کەسان یان لایەنی پەیوەست بەخۆی.

یازدەم: بەکارخەری ئاسمانی (وەبەرهێنەر): هەرکەسێکی سروشتی یان مەعنەوی یان دەزگا یان کۆمپانیا، ئەرکی بەکارخستنی فڕۆکە دەگرێتە ئەستۆ، بۆ مەبەستەکانی گواستنەوەی ئاسمانی ناوخۆیی یان نێودەوڵەتی بەشێوەیەکی ڕاستەوخۆ یان ناڕاستەوخۆیان بەشێوەیەکی بەکرێدان یان پێشکەشکردن یان بەکارخستنی خزمەتگوزاریەکانی ئاسمانی یان هەر کارگوزارییەکی دیکە، چ بۆ حیسابی خۆی بێ یان لەبری کەسێکی دیکە یان دەزگایەك یان کۆمپانیایەکی دیکەو دەستەی فڕۆکەوانەکان ملکەچی فەرمانەکانی دەبن.

دوازدەم: خزمەتگوزاریەکانی سەرزەوی: مەبەست لە خزمەتگوزاری سەرزەوی هەموو ئەو خزمەتگوزاریانەیە کە لە فڕۆکەخانەکان پێشکەش دەکرێن بەهۆی کۆمپانیاکان یان دامەزراوەکانی تایبەتمەند کە لەلایەن دەسەڵاتی فڕۆکەوانی شارستانی عێراقی پشتی پێ دەبەسترێ بۆ پێشوازیکردنو ڕاگواستنی فڕۆکەو ڕێبوارانو ئەوەی فڕۆکەکان دەیگوازنەوە لە کەلوپەلو کالاّوپۆستە لەوانەش داگرتنو بارکردنو هەروەها بارو بۆ کردنی فڕۆکەکان بەخواردنەوەو کەرەستەکانی خواردەمەنی شتی دیکەش، هەر لەدەرەوەی باڵاخانەکانی فڕۆکەخانەو لەناو شوێنی جولانەوەی فڕۆکەکان تاوەکو سەرکەوتن بۆ ناوفڕۆکە بەرلەفڕینیو ئەو کەرەستانەی ئەو خزمەتگوزاریانەی پێ پێشکەش دەکرێ دەبێ هاوشێوەی

ئەو تایبەتمەندییە پێوانەییانە بێ کەلەلایەن دەسەڵاتی فرۆکەوانی شارستانی عێراقی بۆ هەموو خزمەتگوزارییەکان پشتی پێ ببەسترێ.

سیازدەم: پێوانەکانی نێودەوڵەتی: هەرچییەك لەپاشکۆکانو قەواڵەکانی ڕێکخراوی فڕۆکەوانی شارستانی نێودەوڵەتی (ICAO) هەموارکراوەکانی دا هاتبێت.

چواردەم: پێوانەکانی ناوخۆیی: هەر پێوانەیەك لەیاسای فرۆکەوانی شارستانی عێراقی و هەموارکراوەکانیدا هاتبێت لەگەڵ لەبەرچاوگرتنی دەسەڵاتەکانی هەرێم لەم مەیدانەدا بەجۆرێك لەگەڵ دەقەکانی دەستووری عێراقیدا ناکۆك نەبێت.

پازدەم: فرۆکەخانە: ڕووپێوێکی دیاریکراوە لەسەر ڕووبەری زەوی یان ئاو لەوانەش بالاًخانەو دامەزراوو کەرەستەکانی تایبەتکراوە سەراپای یان بەشێکی بۆ گەیشتنو جێهێشتنی فرۆکەکان یان لەبەر جولانەوەیان لەسەر رووبەری زەوی.

شازدەم: فرۆکەخانەی نێودەوڵەتی: فرۆکەخانەیەکە حکومەتی هەرێم لە هەرێمەکەی خۆیدا دایدەمەزرێنێ بۆ هاتنەناوو دەرچوونی جولانەوەی ئاسمانی نێودەوڵەتیو، وەرگرتنی هەموو ڕێکارەکانی پەیوەست بە گومرگو کۆچکردنو تەندروستیو کەرەنتینە–قورمینە لەوانەش بەرگرتن لە ئاژەڵو ڕووەك، زۆر ڕێکاری هاوشێوەی دیکەش.

حەڤدەم: ڕێپێدان: ڕەزامەندییەکە دەسەلاًتی فڕۆکەوانی شارستانی عێراق بۆ کەسێکی سروشتی یان مەعنەوی دەریدەکات بۆ ئەنجامدانی چالاًکیەکی دیاریکراو کە دەکەوێتە چوارچێوەی تایبەتمەندییەکانی.

هەژدەم: ڕێبەری فرۆکەخانە: ئەو ڕێبەرەی دەسەلاًتی فرۆکەخانەکان دەریدەکات ئەو پرەنسیپە بنچینەییانە لەخۆی دەگرێ کە لە پێڕەو وپارێزنامەو ڕێنماییو ڕێساکانی پێویست کە دەبێ پەیڕەوی بکرێ، داهاتووە، لەپێناو سەلامەتیو ئاسایشی فرۆکەخانەو فرۆکەکان.

نۆزدەم: ڕێپێدان بەفرۆکەخانە: ڕەزامەندییەکانی دیاریکراوە دەسەلاًتی فرۆکەوانی شارستانی عێراق بۆ کەسێکی سروشتی یان مەعنەوی دەریدەکات بۆ ئەوەی پرۆسەی بەکارخستنی فرۆکەخانە بگرێتە ئەستۆ.

بیستەم: مۆڵەتدان: باوەڕنامەیەکە یان ڕێپێدانێکە دەسەلاًتی فرۆکەوانی شارستانی عێراق دەیداتەکارمەندانی کەرتی فرۆکەوانیی شارستانی، ئەوانەی سروشتی کارەکانیان پێویست بەهەبوونی باوەڕنامە یان ڕێپێدان دەکات، بەپێی ئاستەکانی بڕیار لێدراوی نێودەوڵەتیەوە.

بیست ویەکەم: جولانەوەی ئاسمانی: هەموو فڕۆکەکانی بەئاسمانەوەن، یان لەناوچەی فڕۆکەخانە مانۆڕدەگرن.

بیست ودووەم: شوێنی مانۆڕگرتن (سوڕانەوە) لە فڕۆکەخانە: ئەو شوێنەیە بۆ فڕین‌و نیشتنەوەو جولانەوەکانی دیکەی پەیوەست بە فڕین‌و نیشتنەوە بەکاردێت بەدەر لە گۆڕەپانی وەستانی فڕۆکەکان.

بیست وسێیەم: فڕۆکە: هەر ئامێرێك بتوانێ لە ئاسمان بمێنێتەوە بەهۆی کاردانەوەکانی هەوا، نەوەك بەهۆی ئەو کاردانەوانەی لەسەر ڕووبەری زەوی ڕەنگدەداتەوە، هەموو نەفەرهەڵگرەکانی هەوا دەگرێتەوە وەکو مەناتید و باڵۆنەکان‌و فڕۆکەکانی چارۆگەدارو ئەو فڕۆکانەی کە باڵەکانیان دەجولێتەوە هەتادوایی..

بیست وچوارەم: ڕێککەوتننامەی شیکاگۆ: ڕێککەوتننامەی فڕۆکەوانی شارستانی نێودەوڵەتی کە لە شیکاگۆ لە ٧/کانوونی یەکەمی/١٩٤٤ مۆرکراوەو بەیاسای ژمارە(٦)ی ساڵی ١٩٤٧و پاشکۆو قەواڵەو برتۆکۆڵەکانی تایبەت بەوو هەموارکراوەکانی پەسندکراوە.

بەشی دووەم

چوارچێوەی پیادەبوونی حوکمەکانی ئەم یاسایە

ماددەی دووەم:

حوکمەکانی ئەم یاسایە بەسەر هەموو فڕۆکەخانە شارستانیەکانی هەرێمی کوردستان پیادەدەکرێ.

ماددەی سێیەم:

دەزگا پابەنددەبێت بەهەموو ڕێساو بەرزەفتکاری‌و ڕێنماییەکانی کە دەسەڵاتی فڕۆکەوانی شارستانی عێراق دەریدەکات‌و پەیوەستە بەسەلامەتی‌و ئاسایشی فڕۆکەوانی شارستانی و پشت بە پێوانە نێودەوڵەتیەکان دەبەستێ بەجۆرێك نابێ پێچەوانەی دەقەکانی ئەم یاسایە بێت.

دەروازەی دووەم
دەزگای فرۆکەخانەکانی شارستانی هەرێمی کوردستان
بەشی یەکەم
دامەزراندن

ماددەی چوارەم:

بەپێی ئەم یاسایە دەزگایەك دادەمەزرێ بە ناوی (دەزگای فرۆکەخانەکانی شارستانیی هەرێمی کوردستان ـ عێراق) بەوەزارەتەوە پەیوەست دەبێت و، کەسایەتیی مەعنەوی و سەربەخۆیی ئیدارە و هونەریی خۆی دەبێت و، بودجەیەکی تایبەتی لەناو بودجەی وەزارەتەکەدا دەبێت، فەرمانبەرێك بە پلەیەکی تایبەتی سەرۆکایەتی دەکات بڕوانامەی زانکۆیی سەرەتایی هەبێت و، لەم بوارەدا خاوەن ئەزموون بێت، لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە دادەمەزرێ و دەزگاکە، لەسەر ڕاسپاردەی وەزیر، یاریدەدەری سەرۆکی دەزگا و بەڕێوەبەرە گشتییەکان دادەمەزرێنێت.

مادەی پێنجەم:

یەکەم: دەزگا لەم دامەزراوانەی خوارەوەپێك دێت:

١- سەرۆکی دەزگا.

٢- یارمەتیدەری سەرۆکی دەزگا بەپلەی تایبەت دادەمەزرێت.

٣- بەرێوەبەرایەتی گشتیی فرۆکەخانەی هەولێری نێودەوڵەتی فەرمانبەرێك بەپلەی بەڕێوەبەری گشتی بەڕێوەی دەبات.

٤-بەرێوەبەرایەتی گشتیی فرۆکەخانەی سلێمانی نێودەوڵەتی فەرمانبەرێك بەپلەی بەڕێوەبەری گشتی بەڕێوەی دەبات.

٥- شارەزایان و ڕاوێژکاران.

دووەم: ئەرك و دەسەڵاتەکانی ئەو دامەزراوە ئاماژە بۆ کراوانەی لە بڕگە (یەکەم)ی سەرەوەدا بەپێڕەوی ناوخۆیی تایبەت دیاریدەکرێت، کەئەنجومەنی کارگێڕی دەزگا دەریدەکات و ئەنجومەنی کارگێڕی دەزگا بۆی هەیە بەرێوەبەرایەتی و بەش و هۆبەو یەکەکانی نوێ دابهێنێ یان هەڵیانوەشێنێتەوە و یەکیان بخات بەپێی پێداویستی کارو بەرەزامەندی وەزیر. لەگەڵ لەبەرچاوگرتنی بەرژەوەندی گشتی وبەرژەوەندی دەزگاکە.

بەشی دووەم
ئامانج وئەرك و ئیشەكانی دەزگا

ماددەی شەشەم:

دەزگا ئامانجی گرتنە ئەستۆی بەرپرسیاریەتی هەمووكاروباری فرۆكاخانە شارستانیەكان لەهەرێمی كوردستان_عێراقی هەیە، هەروەها بەرێوەبردن و بەگەڕخستن و گەشەپێدان و بەرزكردنەوەی ئاستی گواستنەوەی ئاسمانی لەلایەنەكانی هۆنەری و بەگەرخستن و ئابووری و رێكخستنی كارگێڕی جولانەوەی ئاسمانی كارا لە سەرزەوی و لە ئاسمانی فرۆكەخانەكانی هەرێم، بەجۆرێك ئاستەكانی ئاسایش و سەلامەتی بە پێی پێوانەكانی نێودەولەتی و ناوخۆیی بهێنێتەدی.

ماددەی حەوتەم:

دەزگا ئەم ئەرك و ئیشانەی خوارەوە دەگرێتە ئەستۆ:

یەكەم: پەرەپێدانی ناوەندی فرۆكەخانەكانی شارستانی لە هەرێمدا بەشێوەیەكی كاریگەر بەجۆرێك سەلامەتی و ئاسایشی فرۆكەكانی مسۆگەر بكات.

دووەم: پێشكەشكردنی خزمەتگوزاریەكانی جولانەوەی ئاسمانی دیاریكراوەكانی خوارەوە بۆ فرۆكەكانی كارا لە شوێنی مانۆڕكردن و ئاسمانی فرۆكەخانەكانی هەرێم:

١- خزمەتگوزاری چاودێری كردنی فرۆكەخانە

(AERODROME CONTROL SERVICE)

بەوبڕوایەی بەشێكە لە خزمەتگوزاریەكانی جولانەوەی ئاسمانی

(AIR TRAFFIC CONTROL SERVICE)

٢- خزمەتگوزاری زانیاریەكانی گەشت

(FLIGHT INFORMATION SERVICE)

٣- خزمەتگوزاریەكانی ئاگاداركردنەوە (ALERTING SERVICE)

سێیەم: پێشكەشكردنی خزمەتگوزاریەكانی چاودێریكردنی سەرزەوی

(GROUND CONTROL)

بۆ فرۆكەو نەفەر هەڵگرەكان و كەسانی كرێكار لە گۆرەپانی وەستانی فرۆكەكان.

چوارەم: هاندانی وە بەرهێنان لە خزمەتگەزاریەكانی گواستنەوەی ئاسمانی لە هەرێمدا.

پێنجەم: توێژینەوەو پێداچونەوەو تۆمارکردنیان و دانانی پلانەکان بۆ گەشەپێدان و پەرەپێدانی فرۆکەخانەکانی شارستانی لە هەرێمدا.
شەشەم: دابینکردنی سەلامەتی فرۆکەوانی شارستانی لە هەرێمدا بە پێی یاساو پێرەوو رێنماییەکانی ناوخۆو نێودەولەتی تایبەت بە کاروباری فرۆکەوانیی شارستانی.
حەوتەم: بەکارخستنی بە توانای فرۆکەخانەکانی شارستانی لە هەرێمدا و هێنانەدی ئاستی خزمەتگوزاریەکانی گونجاو لەگەڵ پێداویستیەکانی ناوخۆیی ونێودەوڵەتی.
هەشتەم: پێشنیازکردنی پلان و سیاسەتەکانی تایبەت بە گواستنەوەی ئاسمانی لە هەرێمدا.
نۆیەم: ئامادەکردن و راهێنان و پەرەپێدانی هێزی کارگەر لەمەیدانی فرۆکەخانەکانی هەرێم.
دەیەم: رێکخستن وبەرێوەبردنی کەش و هەواو سەرپەرشتیکردنی خزمەتگوزاری و ئاسانکاریەکانی پێویست بۆ جولانەوەی کەشتییەوانی ئاسمانی وەکو گەیاندنەکان و چاودێریکردنی ئاسمانی لە ئاسمان و فرۆکەخانەکانی هەرێم بەپێی ئەو دەسەلآتانەی لەلایەن دەسەلآتی فرۆکەوانی شارستانی عیراقەوە پێی دراوە.
یازدەم: رێکخستنی پرۆسەکانی بەرێوەبردنی جولانەوەی ئاسمانی لە ئاسمان و فرۆکەخانەکانی هەرێم بۆ مسۆگەرکردنی سەلامەتی رەوانەکردنی بەشێوەیەکی خێراو رێکو پێك بەپێی پێوانەکانی نێودەوڵەتیو ناوخۆییو ئەو دەسەلآتانەی لەلایەن دەسەلآتی فرۆکەوانی شارستانی عێراق پێی دراوە.
دوازدەم: پێشنیارکردنی دامەزراندنو ئامادەکردنی فرۆکەخانەکانی شارستانی لە هەرێمداو سەرپەرشتیکردنی پرۆسەکانی کارگێرِیو بەگەرِخستنو وەبەرهێنانی.
سیازدەم: مسۆگەرکردنی مافەکانی هاوشانی (ارتفاق) ئاسمانی لە ئاسمانو فرۆکەخانەکانی هەرێم.
چواردەم: دابینکردنی بیناو مولكو ئامێرو کەرەستەو وێستگەو منارەکانی بەتەل و بێتەل بۆ فرۆکەخانەکانی هەرێم.
پازدەم: پشکنینی فرۆکەکان و قەدەغەکردنیان لە فرین، یان گلدانەوەی هەر بەڵگەنامەیەك پەیوەندی پێیەوە هەبێت بەپێی هەبوونی پێداویستیەکانی ئاسایشو سەلامەتی فرۆکەکەو بەپێی ئەو دەسەلآتانەی لەلایەن دەسەلآتی فرۆکەوانی شارستانی عێراقو دەسەلآتەکانی هەرێم پێی دراوە.
شازدەم: هەماهەنگی کردن لەگەڵ لایەنەکانی ناوخۆیی تایبەتمەند بۆ دانانی بەرزەفتکاریو رێرەوو رێنماییەکانی کە بەپێویستی دەزانێ بۆ پاراستنی ئاسایش لە ئاسمانو فرۆکەخانەکانی هەرێمو

مسۆگەرکردنی سەلامەتی فرۆکەکانو یارمەتیدانی فرۆکەوانی (کەشتیەوانی)و رێکخستنی گەیاندنو پەی پێ بردنی ئاسمانی (ڕادار)، بەپێی ئەو دەسەڵاتانەی لەلایەن دەسەڵاتی فرۆکەوانی شارستانی عێراقو دەسەڵاتەکانی هەرێم پێی دراوە.

حەڤدەم: سەرپەرشتیکردن بەسەرکاروبارەکانی پەیوەندیدار بەسەلامەتی فرۆکەوانی شارستانی لە ئاسمانو فرۆکەخانەکانی هەرێمو چاودێریکردنی پابەندبوونی لایەنەکانی تایبەتمەند بەبەرزەفتکاریو ڕێرەوو ڕێنماییەکانی بەرکار بەپێی ئەو دەسەڵاتانەی لەلایەن دەسەڵاتی فرۆکەوانی شارستانی عێراق پێی دراوە.

هەژدەم: گفتوگۆکردن لەگەڵ کۆمپانیاکان بۆ بەکارخستن وبەڕێوەبردنی فرۆکەخانەکان یان بنیاتنانو بەکرێدانی باڵەخانەو عەمبارو شوێنەکانی ئازادو گۆڕەپانەکان.

نۆزدەم: مۆڵەتدانو ڕێگەپێدانی تایبەت بە کردنەوەی نووسینگەی کۆمپانیاکانی فرۆکەوانیو بریکارەکانی کۆمپانیا فرۆکەوانیەکانی لە هەرێمدا کاردەکەن،وچاودێریکردنی کارەکانیان بۆ مسۆگەر کردنی پابەندبوونیان بەمەرجەکانی ڕێگەپێدان بەپێی ڕێرەوەکانی پشت پێ بەستراو.

بیستەم: هەماهەنگی کردن لەگەڵ دەسەڵاتی فرۆکەوانی شارستانی عێراق بۆ تەواوکردنی ئەم کارانەی خوارەوە بەپێی بەرزەفتکاری و ڕێنماییەکانی نێو دەوڵەتی و ناوخۆیی:-

١- ئەنجامدانی کاری بەدوادا گەڕان و بەهانا هاتنی ئەو فڕۆکانەی لەناو سنوری هەرێمدا پێویستیان پێی هەیە.

٢- ڕێگە دان بە فێربوون راهێنان لە سەر فرۆکەوانی و کارەکانی ئاسمانی لەناو سنووری هەرێمدا.

٣- ئەنجامدانی پرۆسەکانی فێرکردن و راهێنان لە جۆرەها مەیدانەکانی فرۆکەوانی شارستانی لەناو سنووری هەرێمدا و لەمیانەی کردنەوەی خول و ئەلقەکانی خوێندن و کۆنگرەکان.

٤- دانانی ڕێساکانی ئاسمانی و پێرەوەکانی پەیوەندیدار بە فڕینی فڕۆکەکان و فڕۆکەوانی ئاسمانی و پاراستنی کەسان و سامانی گشتی و تایبەتی لەسەر زەوی و ڕێگای بەکارهێنانی پانتاییی ئاسمان لەناو سنووری هەرێمدا.

٥- پەیوەندیکردن بە ڕێکخراوو دەستەکانی نێودەولەتی و هەرێمایەتیی تایبەتمەند لە مەیدانەکانی فڕۆکەوانی شارستانی.

٦- دەرکردنی ڕێگە پێدانی تایبەت بە گەشتەکانی ڕێکخراوو بە ڕێکەوتی بۆ کۆمپانیاکانی فڕۆکەوانی شارستانی ناوخۆ و بیانی کە ئاسمان و فرۆکەخانەکانی هەرێم بەکاردەهێنن و تۆمارکردنی ئەو ڕێپێدانانە.

٧- دەرکردن و نوێکردنەوەی مۆڵەتەکانی کارایی پیشەکانیان بۆ کارمەندان لەهەندێ پیشەی فڕۆکەوانی شارستانی لە هەرێمدا،وتۆمارکردنی ئەو مۆڵەتانەو چاودێری کردنی پرۆسەکانی نوێکردنەوەیان بەپێی بەرزەفتکاری و ڕێنماییەکانی نێو دەوڵەتی و ناوخۆیی.

٨- تۆمارکردنی فڕۆکەکانی شارستانی کە دەگەڕێتەوە بۆ کۆمپانیاکانی نیشتمانی سەر بە هەرێم و ئەو ڕێپێدانانەی پەیوەستە بە سەلامەتی بەکارخستن و پاراستنی و تۆمارکردنی ئەو ئەنجامانەی لێیەوە پەیدا دەبن.

بیست و یەکەم: بەشداریکردن لە کۆبوونەوەکانی پەیوەندیدار بە گرێدانی ڕێککەوتنەکانی دووانەو بە کۆمەڵ بۆ خزمەتگوزاریەکانی گواستنەوەی ئاسمانی لەگەڵ دەسەلاتەکانی فڕۆکەوانی شارستانی لە دەولەتەکانی دیکەوە، وتۆمارکردنی ئەنجامەکانی لێیەوە پەیدا دەبن، بە جۆرێك خزمەت بە بەرژەوەندی فڕۆکەوانی شارستانی و فڕۆکەخانەکانی هەرێم بگەیەنێ.

بیست و دووەم: مسۆگەر کردنی مافەکانی ڕێبواران و گواستنەوەی کالاکان بەپێی یاساو ڕێنماییەکانی ناوخۆیی و نێو دەولەتی.

بیست و سێیەم: سەرپەرشتیکردنی بنیاتنان و پاراستنی هەموو شوێنەکانی (المرافق) کە خزمەت بە جولانەوەی ئاسمانی لە فڕۆکەخانەکانی هەرێم دەگەیەنێ.

بیست و چوارەم: ڕێکخستنی بازاڕی گواستنەوەی ئاسمانی لە هەرێمدا.

بیست و پێنجەم: ئاڵ و گۆڕکردنی شارەزایەتی و زانیاریەکان لەگەڵ دەسەلاتی فڕۆکەوانی شارستانی و دەسەلاتەکانی فرۆکەخانەکانی دەوڵەتانی دیکە.

بیست و شەشەم: ئامادەکردنی دەرخستەکان و نەخشەسازیەکانی تایبەت بە دامەزراندنی شوێنە نوێیەکانی (المرافق الجديدة) خزمەت بە جولانەوەی ئاسمانی لە فرۆکەخانەکانی هەرێم دەگەیەنێ.

بیست و حەوتەم: دابینکردنی هەموو پێداویستییەکانی هونەری و وەگەڕخستن و کارگێڕی مرۆیی بۆ فڕۆکەخانەکانی هەرێم.

بەشی سێیەم
ئه نجومەنی کارگێڕی دەزگا

ماددەی هەشتەم:

ئەنجومەنی کارگێڕی دەزگا لەمانەی خوارەوە پێك دێت:

یەکەم: سەرۆکی دەزگا. سەرۆك

دووەم: یارمەتیدەری سەرۆکی دەزگا. جێگری سەرۆك

سێیەم: بەڕێوەبەری گشتی فڕۆکەخانەی هەولێری نێودەوڵەتی ئەندام

چوارەم: بەڕێوەبەری گشتی فڕۆکەخانەی سلێمانی نێودەوڵەتی ئەندام

پێنجەم: شارەزاو راوێژکاران لەمەیدانی فڕۆکەوانی شارستانی ئەوانەی بەفەرمی و بەشێوەیەکی بەردەوام دادەمەزرێن یان لە رێگەی گرێبەست لەسەر پێشنیاری سەرۆکی دەزگا و بەبێ ئەوەی مافی دەنگدانیان هەبێت. ئەندامن

شەشەم: بەڕێوەبەری کاروباری یاسایی ئەندام

حەوتەم: ئەندامێك یان زیاتر لەناوەوە یان دەرەوەی دەزگا، سەرۆکی دەزگا بە پێویستی دەزانێ ئامادە بێت لەدانیشتنەکانی ئەنجومەنی کارگێڕی دەزگا و بەبێ ئەوەی مافی دەنگدانیان هەبێت.

بەشی چوارەم
دەسەلاتەکانی ئه نجومەنی کارگێڕی دەزگاو سەرۆکی دەزگا

ماددەی نۆیەم:

دەزگا فڕۆکەخانەکانی هەرێم رێکدەخات و پەرەیانپێدەدات وچاودێری چالاکیەکانیان دەکات و سیاسەتەکانی گشتی گواستنەوەی ئاسمانیی پیادە دەکات ، ولە پێناو هێنانەدی ئەوانە، ئەنجومەنی دەزگا ئەم دەسەلاتانەی خوارەوە ئەنجام دەدات:

یەکەم: نەخشەکێشان و بڕیاردان سەبارەت بە سیاسەتی گشتی دەزگاو بەرزکردنەوەی بۆ وەزارەت تاموافەقەتی لەسەر بکات.

دووەم: پشکنین و چاودێری کردنی فڕۆکەخانەکانی هەرێم بۆ جەختکردن لەسەر پابەند بوونیان بە بەرزەفتکاری و ڕێنماییەکان.

سێیەم: ڕاگرتن یان کۆتکردنی چالاکی هەریەك لە فڕۆکەخانەکانی هەرێم ئەگەر هاتوو سەرپێچیان لە مەرجەکانی بە کارخستن کرد.

چوارەم: پەسندکردنی گرێبەستەکانی پەیوەندیدار بە بەرپاکردن و پەرەپێدانی دامەزراو و پرۆژەکانی فرۆکەوانی شارستانی و وەبەر هێنانی دوای بەدەستهێنانی ڕەزامەندی لایەنەکانی تایبەتمەند.

پێنجەم: پەسەندکردنی ڕێکەوتننامەکانی هاوکاری کردن لە مەیدانی فرۆکەوانی شارستانی لەگەڵ لایەنەکانی دەرەکی دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی لایەنەکانی پەیوەندیدار.

شەشەم: ئامادەکردنی پرۆژەی بودجەی ساڵانەو میلاکەکان و ژمێریاری کۆتایی دەزگاو بەرزکردنەوەی بۆ وەزارەت.

حەوتەم: ڕەزامەندی نواندن لەسەر کڕینی ئامێرو کەرستەو میکانزم و کەرستەکانی پێویستی دەزگاو فڕۆکە خانەکانی هەرێم لە دەرەوەی عێراق بەپێی ڕێکارو ڕێڕەوەکانی پەیڕەوکراو.

هەشتەم: هەڵسەنگاندنی ئەو ئەنجامانەی هاتوونەتەدی بۆ دڵنیابوون لەوەی کە تا چ ڕادەیەك ئەو ڕێڕەوانەی پیادە کراون و ئەو خزمەتگوزاریانەی پێشکەش بە فڕۆکەو ڕێبواران کراون ئەو ئامێروکەرستە بەکارهاتووانە و میلاکی هونەری و بەگەڕخراو و کارگێڕی کە پرۆسەکانی بەڕێوەبردن و بەکارخستنی فڕۆکەخانەکانی هەرێم، لەگەڵ بەرزەفتکاری و پێوانەکانی نێو دەوڵەتی و ناو خۆیی گونجاوە ، بۆ وەرگرتنی ئەوەی بە پێویستی دەزانێ بۆ ئەم مەبەستە.

نۆیەم: دانانی بەرزەفتکاری تایبەتی بۆ ئامادەکردنی میلاکاتی هونەری و وەگەڕخستن کارگێڕیی دەزگاو فڕۆکەخانەکانی هەرێم.

دەیەم: دەستنیشانکردنی میلاکەکانی هونەری و کارگێڕی و وەگەر خستن، کە پرۆسەکانی پەرەپێدانی تواناو بەجێهێنانی دەزگاو فڕۆکەخانەکانی هەریم پێویستیان پێی هەیەو دەبێ هەڵبژاردنیان بەپێی پێوانەکانی نێو دەوڵەتیی و ناوخۆیی بێ بەپێی سروشتی کاری هەریەکێکیان.

یازدەم: دانانی پلانەکانی پێویست بۆ ئامادەکردن و پەرەسەندنی میلاکەکانی هونەری و بەکارخستن و کارگێڕی کارا لـە دەزگـاو فڕۆکەخانـەکانی هەرێمـدا، لـە میانـەی بەشـداری کردنیـان لـە خولەکانی تایبەتمەند لە ناوەوەو دەرەوەی عێراق و بەپێی پێداویستی کاری هەریەکێکیان.

دوازدەم: هەناردنی میلاکەکانی هونەری و بەکارخستن و کارگێڕی کارا لـە دەزگـاو فڕۆکەخانـەکانی هەرێم بۆ دەرەوەو ناوەوەی عێراق، بۆ بەشداریکردن لە خولەکانی تایبەتمەند یـان بـۆ بیـنین و ئاگاداربوون یان ئامادەبوونی سیمینار یان کۆبوونەوە یان کۆنگرەکان یان ئەلقـەکانی خوێنـدن کە پەیوەستە بە سروشتی کارەکانیان بەپێی ڕێنماییەکانی بەرکار .

سیازدەم: گرێبەستان لـەگەڵ تـاك و لایەنـەکانی نـاوخۆیی بـۆ بـەڕێوەبردن و پڕکردنـەوە وەبـەرهێنانی فەرمانـەکانی هونـەری یـان بەکارخسـتن هـەروەها بـۆ پڕکردنـەوەی وەزیفـەی هونـەری یـان بەکارخستنی کارگێڕی کە پڕۆسەی پەرەسەندنی توانـاو بـەجێهێنانی دەزگـاو فڕۆکەخانـەکانی هەرێم پێویستیان پێی هەیە، دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی وەزیر هەروەها گرێبەستان لـەگەڵ تـاك ولایەنەکانی بیانی بۆ هەمان مەبەست دوای بەدەستخستنی ڕەزامەندی ئەنجومەنی وەزیران.

چواردەم: گرێبەستان بە شێوەیەکی بـەردەوام یـان کـاتی لـەگـەڵ شـارەزایان و ڕاوێـژکاران دوای بـە دەستخستنی ڕەزامەندی وەزیر.

پازدەم: ڕەزامەندی نواندن لـەسەر کڕینی کەرەستەکانی یەدەگی لەناوەوە یان لە دەرەوەی عێـراق کـە پێویستە بۆ بەردەوامبوونی کاری دەزگاو بەکارخستنی فڕۆکەخانەکانی هەرێم بەپێی پێوانـەکانی نێو دەوڵەتی و ناوخۆیی.

شازدەم: گرێبەستان لـەگەڵ لایەنەکانی تایبەتمەند بۆ پشکنین و پاراستنی ڕێکخـەرەکانی لـە پڕۆسـەکانی گەیانـدن و ڕوانگـەکانی ئاسمـانی (ڕادار) و فڕۆکـەوانی ئاسمـانی و پڕۆسـەکانی بـەڕێوەبردنی جولانەوەی ئاسمانی بەکار دێت و بەپێی پێوانەکانی نێو دەولـەتی و ناوخۆیی.

حەڤدەم: دەست نیشانکردن و وەرگرتنی ڕەسم و کرێیەکان لەبری ئەو خزمەتگوزاریانەی پێشکەش بە فڕۆکەو ڕێبواران و کۆمپانیاکانی فڕۆکەوانی و لایەنەکانی دیکە دەکرێ، بەپێی بـەرزەفتکاری و پێوانەکانی نێو دەوڵەتی و ناوخۆیی بەو شێوەیەی پەسندی دەکەن، بۆ هاندانی گەشەسـەندنی گواستنەوەی ئاسمانی لە هەرێمدا.

هەژدەم: وەرگرتنی ڕێکارەکانی پێویست بۆ دابینکردنـی سـەلامەتی فڕۆکـەوانی ئاسمـانی تایبـەت بـە کۆسپە دامەزراوەکان یان ئەوانەی دەیانەوێ دابمەزرێن لەو جێگایانەی نزیکی فڕۆکەخانەکانی

هەرێم دامەزراوی ئامێرەکان ی فڕۆکەوانی،و لابردن و قەدەغەکردنی بەرپاکردن یان بنیاتنانی هەر کۆسپێك کە مەترسی لەسەر سەلامەتی فڕۆکەوانی ئاسمانی دروست بکات، و بەپێی مافەکانی هاوشانی ئاسمانی و ڕێنماییەکانی تایبەت بە کۆسپەکان بەجۆرێك لەگەڵ یاساو ڕێنماییەکانی دەسەڵاتی فڕۆکەوانی شارستانی عێراق بڕواتە ڕێوە.

نۆزدەم: دابین کردنی پێداویستیە زەروورییەکان لە ئامێرو کەرەستەو ڕێکخەرەکانی پەیوەندیدار بەئاسایشی فڕۆکەخانە و فڕۆکەکان بە جۆرێك لەگەڵ یاساو ڕێنماییەکانی نێو دەوڵەتی و ناوخۆیی گونجاو بێت لە جێبەجێ کردنی پێڕەوی تایبەت بە ئاسایشی فڕۆکەخانەو فڕۆکەکان.

بیستەم: وەرگرتنی ڕێکارەکانی بەرایی سەبارەت بە مامەڵەکردن لەگەڵ ڕووداوی فڕۆکەکان کەلە فڕۆکەخانەکان یان لە دەرەوەیان ڕوودەدەن، تاوەکو لیژنەکانی لێکۆڵینەوەی تایبەتمەند دەگەنەجێ و هاوکاریکردن و بەردەوامبوون لەگەڵیاندا لە بەکۆتاهێنانی پرۆسەکانی لێکۆڵینەوە.

بیست و یەکەم: بنیاتنانی فەرمانگەکانی کەرەنتینەو کشتوکاڵ لە فڕۆکەخانەکان و چاودێری کردنی پیادەکردنی بۆ ڕێڕەوو ڕێنماییەکانی نێو دەوڵەتی و ناوخۆیی.

بیست و دووەم: ئەنجومەن بۆی هەیە بەشێك لە دەسەڵاتەکانی بە سەرۆکی ئەنجومەنی بسپێرێ.

ماددەی دەیەم:

سەرۆکی دەزگا ئەم دەسەڵاتانەی خوارەوە ئەنجامدەدا:

یەکەم: بەڕێوەبردنی کاروباری دەزگاو سەرۆکایەتی دانیشتنەکانی ئەنجومەن سەرپەرشتی فەرمانگەکانی سەر بەدەزگا دەکات.

دووەم: نوێنەرایەتیکردنی دەزگا لە کۆبوونەوەو کۆنگرەو سیمینارو ئەڵقەکانی خوێندنی تایبەتمەند لەناوەوە و دەرەوەی عێراق دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی وەزیر.

سێیەم: نوێنەرایەتی کردنی دەزگا لەبەردەم دادگاو فەرمانگەکانی پەیوەندیدار.

چوارەم: ئیمزاکردنی ئەو نووسراوانەی لە دەزگاوە دەردەچێ.

پێنجەم: ڕەزامەندی نواندن لەسەر سەرفکردنی بڕە پارەکان بەپێی ڕێنمایی و یاساکانی بەرکار.

شەشەم: ئیمزاکردنی هەموو گرێبەستەکانی پەیوەندیدار بە دەزگا دوای بە دەستهێنانی ڕەزامەندیەکانی ئوسولی.

حەوتەم: دامەزراندنی لیژنەکانی هونەری و بە کارخستن و کارگێڕی و دارایی و یاسایی و ئاسایشی و هەرلیژنەیەکی دیکە کە بەپێی پێداویستیەکانی کار بە پێویستی بزانێ.
هەشتەم: ئیفاد کردنی فەرمانبەران دوای بە دەستهێنانی ڕەزامەندی لایەنەکانی تایبەتمەند.
نۆیەم: سەرۆکی دەزگا بۆی هەیە بەشێك لە دەسەلاتەکانی بە یارمەتیدەری سەرۆکی دەزگاو بەرێوەبەرە گشتیەکان بسپێرێ بۆ ئەوەی بتوانن ئەرکەکانیان وەکو پێویست بە جێبهێنن.

بەشی پێنجەم

دارایی

ماددەی یازدەم :

داراییەکانی دەزگا لە مانە پێك دێت :

یەکەم: ئەوی لە بودجەی سالانەی گشتی بۆی تەرخان دەکرێ.

دووەم: بەخششەکانی دارایی و عەینی وهیبە پێشکەشی دەکرێن.

سێیەم: هەر تەرخان کردنێکی دارایی کە حکومەتی هەرێم پێشکەشی دەکات

دەروازەی سێیەم

فرۆکەخانەو دەزگاکانی خزموتگوزاری فرۆکەوانی

بەشی یەکەم

بنیاتنانی فرۆکە خانەکان و بەرێوەبردن و بەکارهێنانی

ماددەی دوازدەم:

هەموو فرۆکەخانەکانی شارستانی و دەزگاکان و بیناو مولك و ئامێرو کەرستەو وێستگەکانی بەتەل و بێ تەل و منارەکان و یارمەتیەکانی فرۆکەوانی ، بە دەزگاکانی گشتی (المرافق العامة) دادەندرێن ، مولکایەتیان بۆ دەزگا دەگەرێتەوە.

ماددەی سیازدەم:

دەزگا چاودێری ئاستی ژاوەژاوی ڕێگە پێدراو بۆ فڕۆکەکانی فڕۆکەخانەکانی هەرێم بە کاردێنن، دەکات، بۆدڵنیا بوون کە تاچ ڕادەیەك لە گەڵ بەرزەفتکاری و ڕێنماییەکانی لە دەسەڵاتی فڕۆکەوانی عیراق دەردەچێت، دەڕوات.

ماددەی چواردەم:

یەکەم: دەزگا کرێ و ڕەسمەکان دیاریدەکات لە بەرامبەر بە کارهێنانی فڕۆکەخانەکانی هەرێم یان بەکارهێنانی بەشێکی و هەروەها بەرامبەر ئاسانکاریەکانی فڕۆکەوانی ئاسمانی و خزمەتگوزاریەکانی جولانەوەی ئاسمانی کە پێشکەشی دەکات لە ئاسمان و زەوی ئەو فڕۆکەخانانەو هەر خزمەتێکی دیکەی پێشکەشی دەکات، بەپێی پەیرەوێك بەپێی ئەم یاسایەوە دەردەچێت.

دووەم: ئەو پەیرەوەی بەپێی بڕگە(یەکەم) ی ئەم ماددەیە دەردەچێت دەستنیشانی حالەتەکانی بەخشین و کەمکردنەوەی کرێ و ڕەسمی دیاریکراو دەکات.

بەشی دووەم

مافەکانی هاوشانی (ارتفاق) ئاسمانی

ماددەی پازدەم:

مافی هاوشانی تایبەتی دادەمەزرێ بەناوی (مافەکانی هاوشانی ئاسمانی) بۆ دابینکردنی سەلامەتی فڕۆکەوانی ئاسمانی و بەباشی کارکردنی ئامێرەکانی پێیەوە بەندە و ئەمانەی خوارەوە ئەنجام دەدات:

یەکەم: لابردن یان قەدەغەکردنی بەرپاکردنی هەر باڵاخانەیەك یان بنیاتنان یان دارچاندن یان هەر کۆسپێك، هەرچۆنێك بێت یان دیاریکردنی بەرزیەکەی، ئەگەر لە شوێنەکانی چواردەوری فڕۆکەخانەکانی هەرێم و دەزگاو ئامێرەکانی فڕۆکەوانی بێت.

دووەم: لابردن یان قەدەغەکردنی درێژکردنەوە یان جێگیرکردنی تەلەکان لەهەر جۆرێك بێت.

سێیەم: دانانی نیشانەکانی ئاگادارکردنەوە دەربارەی ئەو کۆسپانەی مەترسی لە سەر سەلامەتی فڕۆکەوانی ئاسمانی دروست دەکەن، لە ئاسمان و زەوی فڕۆکەخانەکانی هەرێم.

ماددەی شازدەم:

دەزگا بە بەرزەفتکاری و ڕێنماییەکانی دەسەڵاتی فرۆکەوانی شارستانی عێراق دایدەنێ،پابەند دەبێت تایبەت بە چوارچێوەو رادەی مافەکانی هاوشانی ئاسمانی و ئەو ناوچانەی لێی دادەسەپێ. لەبەررۆشنایی حوکمەکانی پاشکۆی چواردەمی رێککەوتنامەی شیکاگۆ، و ئەوەی دەسەڵاتی فرۆکەوانی شارستانی عێراق بۆ دابینکردنی سەلامەتی فرۆکەوانی ئاسمانی بڕیاری لە سەر دەدات.

ماددەی حەڤدەم:

نابێ هیچ باڵاخانەیەك بنیاتبنرێ یان هیچ کۆسپێك بەرپابکرێ لە ناوچەکانی دەکەونە ژێر مافەکانی هاوشانی ئاسمانییەوە ، یان هیچ گۆرانکارییەك لە سروشتی یان رووی بە کارهێنانی ئەو زەویانەی ملکەچی ئەو هاوشانیەن، بکرێ، تەنیابە پێی رێگە پێدانی پێشینە لەلایەن دەزگاوە نەبێ و بەپێی ئەو مەرجانەی دیاریدەکات.

ماددەی هەژدەم:

یەکەم: نابێ هیچ منارەیەکی تیشکدەر یان بێ تەل لە شوێنەکانی تەنیشت فرۆکەخانەکانی هەرێم بنیاتبنرێ تەنیا دوای رەزامەندی دەزگانەبێ.

دووەم: دەزگا بۆی هەیە هەر ئامێرێکی تێشکدەر لاببات یان هەمواری بکات ، چونکە بۆی هەیە ئامێرەکانی تێشکدەری یارمەتیدەری فرۆکەوانی ئاسمانیەکانی کە لە فرۆکەخانەکانی هەرێمدا بەکاردێن چەواشە بکات ، هەروەها بۆی هەیە ئەوەی پێویستە لە کۆتکردن بسەپێنێ بە سەر ئەو دەزگایانەی دوکەڵیان لێ بەرزدەبێتەوە ، یان هەر مادەیەکی دیکە کە بۆی هەیە کاریگەری بە سەر بینینەوە هەبێت لەتەك فرۆکەخانەکانی هەرێمدا یان بەسەر دابینکردنی سەلامەتی فرۆکەوانی ئاسمانی لەو فرۆکەخانانەدا.

سێیەم: پێویستە هەرکەسێك خاوەن ئامێرەکانی کارەبا یان ئەلیکترۆنی یان ئامێرەکانی گەیاندن یان دەزگاکانی کانیی جیگیر یان جولاو،بێت یان بەکاریانبهێنێ، کە بۆی هەیە تێکەڵاوییەك دروست بکات و کۆسپ بخاتە بەردەم ئامێرەکانی بێ تەل یان ئامێرەکانی یارمەتیدەری فرۆکەوانی ئاسمانی کە لەفرۆکەخانەکانی هەرێم بەکاردێن،پابەندبێت بەرێووشوێنەکانی کەدەزگا دەستنیشانی دەکات بۆ لابردنی ئەو تێکەڵاوییە.

چوارەم: دەزگا مافی ئەوەی هەیە داوای بەکارنـەهێنانی ئامێرەکـانی کارەبـا یـان ئـەلیکترۆنی یـان ئامێرەکانی گەیاندن بکات، یان لابردنی دەزگاکانی کانیی ئاماژە بۆ کراو لـە بڕگە (سێیەم)ی ئەم ماددەیە ئەگەر پێویستی بەوە کرد.

ماددەی نۆزدەم:

دەزگا مافی ئەوەی هەیە داوای تەرخانکردنی زەوی و خانووبەرەی پێویست بکات بـۆ وێـستگەکانی ئامێری بێ تەل و ئامێرەکانی تایبەت بـە فرۆکـەوانی ئاسمـانی وهـەرئامێریان رێکخـەرەکانی دیکـەی بـە پێویستی بزانێ بۆ کاری فرۆکەخانەکان، بەپێی یاساکانی بەرکار بۆ ئەم مەبەستە.

ماددەی بیستەم:

بەپێی رێساو یاساکانی گشتی قەربویەکی گونجاو دەدرێت بەرامبەر بە داسـەپاندنی مافـەکانی هاوشـانی ئاسمانی.

بەشی سێیەم
پاراستنی فرۆکەخانەکان و فرۆکەکان و یارمەتیەکانی فرۆکەوانی

ماددەی بیست ویەکەم:

بەبەشـداریکردن لـەگـەڵ دەسـەڵاتەکانی تایبەتمەنـدی دیکـە دەزگـا چـاودێری رادەی پابەنـدبوون بەبەرزەفتکاری و رێنماییەکانی دەسەڵاتی فرۆکەوانی شارستانی عێراق دایدەنێ ، دەکات، و وەرگرتنـی ئەوەی بەپێویـستی دەزانـێ بـۆ پاراسـتنی ئاسایـشی فرۆکەخانـەکانی سـەر بـەون ، و مـسۆگەرکردنی سەلامەتی فرۆکەکان و یارمەتیەکانی فرۆکەوانی ، و بۆی هەیـە لـە پێنـاو ئەوانـەدا ئەمانـەی خـوارەوە ئەنجامبدات:

یەکەم: کۆت خستنە بەردەم و قەدەغەکردنی چوونە ناوی تاکەکان بۆ هەندێ شوێنی فرۆکەخانە.

دووەم: دڵنیابوون لەکەسایەتی ئەو تاکانەو ئەو نەفەر هەڵگرانەی دەچنە ناو فرۆکەخانە و چاودێریکردنیان و بەدەنگ هێنانی هەرکەسێك گومانی لێ بکرێ و ئەگەر پێویست بکات بپشکندرێ.

سێیەم: پشکنینی هەر نەفەرێك گومانی ئەوەی لێ بکرێ کە چەك یان مادەیەك توانای سووتانی هەیە، وە هەڵیگرتووە، یان هەرمادەیەکی دیکە دەتوانرێ بۆ کاری تێکدەرانە یان توندو تیژی یان هەرەشەکردن بەکاربێت لەکاتی گەشتەکەدا.

ماددەی بیست و دووەم:

یەکەم: رێگا بە هیچ کەسێك نادرێت لەناو فرۆکەدا بەبێ رێگە پێدان چەك یان مادەکانی توانای سوتانیان هەیە یان هەرمادەیەکی دیکە کە دەتواندرێ بۆ هەرکارێکی تێکدەرانە یان توندو تیژی یان هەرەشەکردن بە کاربهێندرێت لە کاتی گەشتەکەدا هەڵگرێت.

دووەم: ئەگەر کاروبارەکە ئەوە بخوازێ کە چەك یان هەرمادەیەك دەتوانرێ بۆ کارێك لەکارەکانی تێکدەرانە یان توندو تیژی یان هەرەشەکردن بەکاربێت بگوازرێتەوە ،پێویستە خاوەنەکەی رادەستی نوێنەری کارپێکەری ئاسمانی (وەبەرهێنەر) بکات بەر لەچوونی بۆ ناو فرۆکەکە ، و ئەو کەسەی ئەرکیەتی لە شوێنێکی فرۆکەکە دایبنێ کە کەس لە نەفەرەکان نەتوانێ بیگاتێ ، هەروەها پێویستە بیداتەوە بە خاوەنەکەی دوای بەکۆتاهاتنی گەشتەکە.

ماددەی بیست و سێیەم:

دەزگا لەهەر فڕۆکەخانەیەك لە فڕۆکەخانەکانی هەرێم لیژنەیەکی ئاسایش پێك دەهێنێ بەپێی ئەو ڕێنماییانەی لە دەسەلاتی فڕۆکەوانی شارستانی عیراقەوە سەبارەت بەم مەبەستەوە دیاری دەکات.

دەروازەی چوارەم

حوکمە کۆتاییەکان

ماددەی بیست و چوارەم:

لەنێوان دەزگاو دەسەڵاتی فرۆکەخانەکانی شارستانی عێراق هەماهەنگی دەکرێ، لەوانەی پەیوەندی هەیە بە لایەنەکانی ئابوری و پەرەسەندنەوە، و هەرشتێك پێویست بێت بۆ چاککردنی ئاستی بە جێهێنانی خزمەتگوزاریەکان لە فرۆکەخانەکانی عێراقدا.

ماددەی بیست و پێنجەم:

ڕێگا نادرێت بە هیچ کەسێکی سروشتی یان مەعنەوی ، هیچ چالاکیەك لە چالاکیەکانی خزمەتگوزاریەکانی سەر زەوی ئەنجامبدات، بەرلەبەدەستهێنانی ڕێپێدانی داواکراوو باوەڕنامەی کارگوزاری گونجاو بۆ ئەنجامدانی ئەو چالاکیانە.

ماددەی بیست و شەشەم:

یاسای فڕۆکەخانەی شارستانی هەولێر ژمارە (٢٠)ی ساڵی ٢٠٠٣ کە لەلایەن ئەنجومەنی نیشتمانیی هەرێمی کوردستان ـ عێراق دەرچووە، هەڵدەوەشێتەوە.

ماددەی بیست و حەوتەم:

وەزیر، بۆی هەیە ڕێنمایی پێویست بۆ ئاسانکردنی جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەربکات.

ماددەی بیست و هەشتەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی بیست و نۆیەم:

هەر دەقێکی یاسایی یان بڕیارێك کە لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا ناکۆك بێت کاری پێ ناکرێت.

ماددەی سێیەم:

ئەم یاسایە لەڕۆژی بڵاوکردنەوەی لە رۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان)ەوە جێبەجێ دەکرێت.

مسعود بارزانی
سەرۆکی هەرێمی کوردستان ـ عێراق

ئەم یاسایە لە ١ی بەفرانباری ٢٧٠٨ی کوردی بەرامبەر٢٤ی ذی الحجة ١٤٢٩ی کۆچی و بەرامبەر ٢٢ی کانوونی یەکەمی ٢٠٠٨ی زاینی لە هەولێر دەرچووە

هۆیەکانی دەرچوواندنی ئەم یاسایە

لە چوارچێوەی ئامانجی سیاسی و ئابوری و کۆمەڵایەتی هەرێم کە بایەخی تەواو بە چالاکی ئابوری و خزمەتگوزاری پێشکەش بەکۆمەڵگا دەدات لەسەر بنەمای گەشەی بازرگانی و پەرەپێدانی شارستانی بۆ ئاسانکاری پەیوەندی هەرێم لەگەڵ جیهانی دەرەوە و دابین کردنی خزمەتگوزاری و ئاسایش بۆ گەشتیاران لە فرۆکەخانەکانی هەرێم و ڕێپێدان لە هەنگاوێکی دواتر بە کەرتی تایبەت بۆ وەبەرهێنان لە بواری خزمەتگوزاری فرۆکەخانەکان دوای دانانی یاساکان و میکانیزمی پەیوەست بەمسۆگەرکردنی دابین کردنی شارەزایەتی هونەری وتوانای دارایی پێویست بۆ ئەم مەبەستە.

و لەپێناو دابین کردنی ماوەی گونجاو بۆ گەشەسەندن و پەرەسەندنی فرۆکەخانەکانی هەرێمی کوردستان بەشێوەیەك کە بگونجێت لەگەڵ ئەو گەشەسەندنانە کە لەبوارەکانی گواستنەوەی ئاسمانی لەسەر ئاستی جیهاندا ئەنجامدراوە، ئەم یاسایە دانرا.